

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Articvlvs VII. & VIII. Vtrum essentialia sind approprianda personis,
conuenientérque approprientur. in artic. 7. & 8. disput. vnica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

ARTICVLVS V.

Utrum nomina essentialia in abstracto possint supponere pro persona.

Nomina essentialia in abstracto non supponunt pro persona. Essentia diuina neque generat neque generatur.

CONCLVSIO est. Nomina essentialia in abstracto non supponunt pro personis, idque propter modum significandi terminorum. Quare non sicut concedimus, Deum generare, ratione personae Patris, pro qua vocabulum, *Deus*, in concreto supponitur: ita concedendum est, essentiam diuinam generare, cum ea propositio damnata sit in Concilio Lateranensi, capite *Damnamus*, de summa Trinitate & fide Catholica his verbis: *Illae res (essentia scilicet) non est generans, neque genita, neque procedens, sed est Pater qui generat, & Filius qui gignitur, & Spiritus sanctus qui procedit, ut distinctiones sint in personis, & unitas in natura.* In Concilio etiam Toletano primo a Leone primo confirmato in confessione fidei sic legitur: *Si quis dixerit, vel crediderit, Deum aeternum nascibilem esse anathema sit.*

Ecclesia nihil temere definit.

Petec aliquis, quare haec propositiones, *essentia generat, essentia est genita, &c.* falsae sunt. Holcorh in determinationibus quaest. 10. dubio 4. ait: *nos non posse reddere rationem sufficientem, quare falsae sint, sed id reuelatum fuisse Ecclesiae.* Est tamen temeraria, ne aliquid amplius dicam, ea sententia. Quamuis enim Spiritus sanctus Ecclesiae, in suis definitionibus assistat, Ecclesia tamen nihil temere, & absque ratione definit. Quin potius deducendo ex reuelatis, consilioque, ac ratione ducta veritates decernit. Quare rationem reddere oportet, ob quam Ecclesia mota fuerit ad praedictas propositiones damnandas. Praetermissis vero aliis, quae a quibusdam redduntur, haec fuit sufficientissima. Quia cum essentia in abstracto, propter modum significandi, non supponat pro personis, ut de se est notissimum, sane si haec propositiones *essentia generat, essentia est genita*, verae essentiae conueniret essentiae generare, & generari ratione sui, quod articulo praecedente ostensum fuit esse falsum. Etenim, quod essentiae conuenit ratione sui, conuenit personis omnibus ratione essentiae in eis inclusa: Vnde fieret ut omnes personae generarent, aut generarentur, quod est haereticum. Item si essentia generaret, aut generaretur, daretur aliquid in diuinis realiter distinctum ab essentia, quod eam produceret, aut ab ea produceretur, quandoquidem nihil magis pugnat, quam aliquid seipsum producere: haereticum autem est affirmare dari aliquid in diuinis distinctum realiter a diuina essentia. Legito quae diximus q. 32. art. 2. disp. 4. & praecedentibus.

Nomina essentialia substantia supponunt pro personis, adiectiua non.

Circa responsionem ad quintum nota doctrinam, quam tradit D. Thomas videlicet connotatiua substantia supponere pro supposito, adiectiua vero non supponere, sed solum applicare suum significatum formale substantiuo, cum quo conueniunt: propter quam causam dicit D. Thomas substantia notionalia posse vere predicari de essentia in abstracto, adiectiua vero minime: nisi adiungatur aliquid aliud. Vnde ex sententia D. Thomae hoc loco, haec est vera, *essentia est generans*, si generans sumatur substantiuo, quia efficit hunc sensum, est res, puta Pater, cui conuenit generare, quod est verum. Eadem autem propositio est falsa, si generans sumatur adiectiuo: esset autem vera si diceretur, *essentia est res generans, puta Pater.* Simul addit D. Thomas hanc esse veram, *essentia est res non ge-*

Anerans, quia est ipsamet essentia, aut Filius, qui est res non generans. Quare substantiuo has duas propositiones concederet D. Thomas, *essentia est generans*, id est, est Pater cui conuenit generare: & *essentia est non generans*, id est, est Filius cui conuenit esse non generans. Aduerte tamen, numquam hanc absolute esse concedendam, *essentia est generans*: eo quod Concilium Lateranense absolute eam damnat: sumit tamen Concilium, *generans*, adiectiuo, ut regulariter solet sumi. Quod si exprimat sumi substantiuo, poterit optime concedi propositio, ut eam videretur concedere D. Thomas hoc loco, dum docet notionalia substantiua predicari de essentia in abstracto. Illud postremo est hoc loco animaduertendum, licet haec legitime concedatur, *essentia est res non generans*, quia est Filius, cui conuenit non generare: hanc tamen nulla ratione esse concedendam, *essentia est Deus non generans*. Ratio diuersitatis est, quoniam vocabulum, *res*, significat quid commune personis diuinis, quod in eis diuiditur, & ob id quaedam res diuina, nempe Pater, generat, & quaedam non generat, ideoque duae haec propositiones sunt subcontrariae de subiecto vniuersali, tamen analogo. At vero vocabulum, *Deus*, est res singularis vnica suppositione supponens pro indiuiduo communi tribus personis diuinis, & pro personis ipsis: ideoque de Deo numquam vere affirmatur, quod non generet, quin potius haec sunt propositiones contradicentes, *Deus generat, Deus non generat*, ut quae 36. art. 4. disp. 2. ostensum est, & ea, quae negat semper est falsa.

ARTICVLVS VI.

Utrum persona possint predicari de omnibus essentialibus.

ARTICVLVS est facilis ex dictis in superioribus. Predicari namque possunt tam de essentialibus in concreto, ut de Deo, quam in abstracto, ut de essentia diuina. Circa responsionem ad secundum aduerte, hanc propositionem, *Pater est Deus*, esse per se essentialem: istam vero, *Deus est Pater*, non esse essentialem, ut ostensum est q. 28. artic. 2. & aperte docuit D. Thomas q. 33. art. 3. ad primum. Attamen non est per accidens, sed per se, quatenus per se atque ex natura rei necessario coniunctum est cum Deo, ut sit Trinus, & subinde ut sit Pater, Filius, & Spiritus sanctus, quod solum vult Diuus Thomas hoc loco.

ARTICVLVS VII. & VIII.

Utrum essentialia sint approprianda personis, conuenienterque eis approprientur.

DISPUTATIO VNICA.

APPROPRIARI aliquid essentialia alicui personae est attributum, quod alioqui est commune omnibus personis, accommodari alicui peculiariter propter aliquam peculiarem rationem. Vnde appropriatum ita potest describi. Est attributum peculiariter accommodatum alicui personae propter peculiarem aliquam rationem. Quo pacto Patri appropriatur potentia, & quaedam quae ad potentiam pertinent: quia potentia est principium operationis: Pater autem est principium non de principio. Alia etiam ratione, ut Augustinus ait, illi

Appropriari attributum alicui personae quid.

illi appropriatur potentia, videlicet, neque existimet in Patre aeterno esse impotentiam, quæ propter se-
nium esse solet in humanis. potius in parentibus, quam
in filiis. Filio autem appropriatur sapientia, & quæ-
dam, quæ ad intellectum pertinent, ut veritas, pro-
pterea quod Filius procedat per intellectum tam-
quam verbum. Vnde Paulus 1. ad Corinth. 1. appel-
lat Christum, *Dei sapientiam, & virtutem*. Et in li-
bris sapientibus sæpe sapientia appropriatur Filio.
Spiritu sancto denique appropriatur bonitas, &
quædam quæ ad voluntatem spectant, ut propterea
quod procedat per voluntatem, ut amor.

Duo notarim hoc loco. Alterum est, Augusti-
num 6. de Trinitate cap. 10. appropriata appellare
propria personis, & Magistrum in 1. dist. 31. appel-
lare eas proprietates personarum: ea ratione, quod
quatenus appropriantur, quasi propria iis personis
redduntur, quibus appropriantur, cum alioquin sint
toti adorandissimæ Trinitati communia. Alterum
est, fuisse errorem Petri Abailardi, ut ei tribuit
Bernardus epistola 190. quo affirmavit appropriata
personis esse re vera illis propria, ut potentiam esse
in Patre, & non Filio, aut Spiritu sancto: & sa-
pientiam esse in solo Filio, &c. Hoc autem notifi-
simum est errorem esse in fide, neque impugna-
tione indiget.

QVÆSTIO XL.

De personis in comparatione ad rela-
tiones & proprietates.

ARTICVLVS I.

Vtrum relatio sit idem quod persona.

QUÆSTIO. V. In hoc loco dici poterant, dicta sunt
quæst. 28. artic. 2. & quæst. 32. articulo 2. &
39. artic. 4.

ARTICVLVS II.

*Quousque, qualisve compositio in diuinis perso-
nis admittenda sit.*

DISPVATIO I.

*Prepositiui
et Gregorij
sententia.*

REPOSITIVVS, & Gregor. Ariminen-
sis in 1. dist. 26. q. 1. cum in diuinis perso-
nis propter summam earum simplicita-
tem nihil ab eis quoquo modo distinctum admit-
tant: quemadmodum personas diuinas seipsis, non
verò proprietatibus, quæ aliquid earum sint, di-
stinguit ab inuicem affirmant, ut q. 31. art. 2. disp. 7.
& 2. relatum, inopugnatumque est: sic quoque, cum
ad constitutionem distinctio aliqua inter consti-
tuentia & constitutum necessaria sit, negant vllam
protius esse constitutionem diuinarum persona-
rum ex essentia & proprietatibus personalibus.

Ad illud verò Concilij Lateranensis cap. *Firmiter*.
de summa Trinitate & fide Catholica. *Hæc sancta*
Trinitas secundum communem essentiam indiuidua, &
secundum personales proprietates discreta: quibus ver-
bis manifestè asseritur, in singulis personis dari ali-
quid, in quo conueniant, essentiam scilicet, & ali-
quid quo distinguantur, nempe proprietates per-
sonales, ac proinde tam essentiam, quam proprie-

tates personales esse aliquo personarum ab eis ali-
quo modo distinctum, respondent, id intelligen-
dum esse secundum locutionem intransiuitam, ut
vocat, ita ut sit sensus personæ diuinæ distinguan-
tur seipsis, quæ sunt proprietates personales.

Non dubito, quin hæc sententia sit error in fide,
aut certe errori proxima. quatenus negat, esse ali-
quid personarum ab eis aliquo modo distinctum, in
quo conueniant, & aliquid, in quo distinguantur,
ac proinde quatenus ex eo fundamento negat, no-
stro intelligendi more cum fundamento in re, dari
constitutionem diuinarum personarum ex essentia
& proprietatibus personalibus, quæ aliquid earum
sint. Et quidem licet error hic ex dictis q. 18. art. 2.
disp. 5. & 6. q. 3. art. 2. disp. 2. satis corruiat, sequen-
tes tamen rationes subiiciamus, quæ in iis, quæ
locis citatis confestim, quodam ex parte conti-
nentur.

Prima sit: In Patre est essentia diuina, aut certe
(ne Gregor. vim in verbis faciat) Pater est essentia
diuina, quæ ex natura rei est quid absolutum, & non
respectuum, & est in tribus personis, aut certe est
per identitatem tres personæ, ut ex cap. *Damnatus*
de summ. Trinitate & fide Catholica constat: in
Patre item est paternitas, aut certe Pater est pater-
nitas, quæ ex natura rei est quid incommunicabi-
le, & respectuum, & realiter quæ distinctum à Filio
& Spiritu sancto: ergo paternitas, ut paternitas, &
essentia, ut essentia aliquo modo distinguuntur, nec
se inuicem intrinsecè includunt, ac proinde Pater,
qui est essentia & paternitas, & intrinsecè vtrum-
que includit, per vnumquodque eorum distingui-
tur aliquo modo à reliquo, virtute saltem ac ratio-
ne, tamquam intrinsecè includens illud, cum vi-
cissim ab eo non includatur. Concedenda est ergo
in Patre, tamquam aliquid Patris, tam essentia, per
quam cum Filio conueniat cum summa identita-
te, quam paternitas, per quam realiter distinguatur
à Filio, ut fides docet.

Secunda, ex Concilio Florentino in literis sanctæ
vniõnis in decreto de processione Spiritus sancti,
*Omnia quæ Patris sunt ipse Pater vniõnis suo gi-
gnendo dedit, præter esse Patrem*: et go esse Patrem
est quid Patris, à reliquis quæ communicat Filio,
& quæ etiam sunt Patris, aliquo modo distinctum:
quippe cum reliqua quidem Filio comunicet, non
verò ut sit Pater. Vnde inferitur paternitatem in
Patre esse quid aliquo modo distinctum ab essen-
tia, quam Filio comunicat, iuxta illud Ioan. 10.
quod dedit mihi Pater, maius omnibus est: quem lo-
cum Concilium Lateranense cap. *Damnatus*, de
summa Trinitate & fide Catholica ad literam di-
cit esse intelligendum de essentia. Inferitur etiam,
paternitatem esse aliquo modo distinctam ab spi-
ratione actiua, aut vi ad spirandum, quam citato
loco Concilium Florentinum affirmare, probatè-
que intendit à Patre per generationem Filio com-
municari. Ac certè, cum Concilium dicat omnia
Patris (quod absque dubio pluralitatem aliqualem
denorat) comunicari Filio, ab illiusque excipiat,
esse relatiuum Patris: contra definitionem Concilij
loquitur, qui affirmat inter ea quæ sunt Patris, aut
quæ est Pater per identitatem, nullam esse distin-
ctionem, atque adeò inter Patrem & eorum vnum-
quodque nullam etiam esse distinctionem.

Tertia, Pater paternitate opponitur relatiuè Fi-
lio, & non essentia, aut spiratione actiua, quæ ex
natura rei sunt idem cum Patre: ergo paternitas
aliquo modo distinguitur ab eis, ac proinde etiam
Pater, qui illa omnia in se habet.